

Materialul osteologic animal descoperit la Sînnicolau de Beiuș—jud. Bihor

M. ȘT. UDRESCU

Materialul osteologic care face obiectul studiului de față provine din reședința feudală a complexului medieval de la Sînnicolau de Beiuș—jud. Bihor, datată între sfîrșitul secolului al XII-lea și probabil pînă către mijlocul celui de al XIII-lea¹. Aspectul fragmentar al materialului osteologic apare explicabil dacă avem în vedere că este vorba de resturi menajere; s-au observat numeroase urme de rețezare, iar cîteva fragmente poartă și semne de ardere.

Eșantionul relativ redus a permis identificarea a 203 fragmente osteologice, fiind recunoscute 7 specii de mamifere precum și numeroase piese atribuite păsărilor (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1: Repartiția pe specii a fragmentelor osteologice identificate.

Specia	Număr de fragmente	%	NMI
<i>Bos taurus</i>	33	16,3	4
<i>Ovis-Capra</i>	9	4,4	2
<i>Sus domesticus</i>	49	24,1	6
<i>Equus caballus</i>	16	7,9	3
<i>Canis familiaris</i>	1	0,5	1
<i>Cervus elaphus</i>	42	20,7	4
<i>Bos primigenius</i>	1	0,5	1
<i>Aves</i>	52	25,6	—
Total	203	100,0	21
Fragmente nedeterminate	95	—	—

Materialul osteologic atribuit boului domestic (*Bos taurus*) provine de la un număr minim de 4 exemplare dintre care unul de 2 $\frac{1}{3}$ ani, celelalte fiind animale adulte. Singura talie (coef. Talkin) calculată (99,9 cm.) se plasează către limita inferioară de variabilitate a speciei pentru perioada respectivă atît în așezările din Cîmpia Română² cît și din Pannonia³.

Lipsa unor detalii morfologice nu a permis separarea celor două specii — oile și caprele — în

¹ R. Popa, în același volum.

² M. Șt. Udrescu, *Vînătoarea și creșterea animalelor în secolele VIII—XII în SE României. Unele corelații între ocupații și condiții ecologice*, RevMuz Mon., 1980, 9, p. 104—108.

³ S. Bökönyi, *History of Domestic Mammals in Central and Eastern Europe*, 1974, Budapest, p. 140.

materialul redus ca număr de piese de ovicaprine. Cele 9 fragmente identificate provin mai probabil de la două exemplare adulte, dacă se are în vedere diferența de mărime dintre cele două tibii fragmentare.

Cel mai bine reprezentat ca număr de piese identificate a fost porcul (*Sus domesticus*). Fragmentele de mandibulă au permis să se aprecieze un număr minim de 6 exemplare, dintre care unul de aproximativ 4—6 luni, iar altul cu dentiția într-un grad înaintat de uzură, ceilalți plasîndu-se între aceste limite.

Cele 16 fragmente osteologice atribuite calului (*Equus caballus*) provin de la 3 exemplare de vîrste diferite: 6 luni, 2 $\frac{1}{2}$ —3 ani și altul adult. Probabil specia a fost utilizată și ca hrană avînd în vedere caracterul fragmentar al pieselor ce i-au fost atribuite.

A fost identificat și un metapodiu de ciîne (*Canis familiaris*).

Dintre animalele sălbatice, cerbul (*Cervus elaphus*) a fost foarte bine reprezentat ca număr de fragmente osteologice; acestea provin de la un număr minim de 4 indivizi, două fiind animale adulte.

Pe baza particularităților dimensionale, un fragment de scapulă a fost considerat de bour (*Bos primigenius*): lung. proc. artic. = 98,5; diam. mx. cav. artic. = 77; diam. min. cav. artic. = 66. Prezența bourului la această dată în regiunea Bihorului nu trebuie să surprindă. Într-un act de danie din 1138 se face mențiunea existenței bourilor în Transilvania, în cadrul dărilor anuale ce trebuiau strînse de la locuitorii acestei provincii, iar în unele documente ale vremii sînt pomenite judecățile ținute la capitulul din Oradea pe la începutul secolului al XIII-lea în care sînt menționați vînătorii de bouri⁴.

Fragmentele cele mai numeroase în cadrul eșantionului au fost acelea ale păsărilor; în marea lor majoritate ele provin de la specii domestice.

O varietate mare de specii domestice identificate într-un eșantion relativ redus și care au fost sacrificate la vîrste foarte diferite, de asemenea utilizarea în proporție deloc neglijabilă a vînatului, ilustrează tendința de a folosi majoritatea resurselor animaliere din zonă pentru satisfacerea

⁴ Al. Filipescu, *Sălbăticiuni din vremea strămoșilor noștri*, București, 1969, p. 63.

necesităților alimentare. Această structură ca specii precum și proporția în care ele au fost reprezentate ca număr de fragmente osteologice, pledează în favoarea a două dintre ipotezele formulate pe baza cercetărilor arheologice în legătură cu cei care au locuit în această reședință. Adică, ar putea să fie vorba de o colectivitate ce s-a adăpostit temporar între ruine, fie de muncitorii care au demolat-o pentru a putea recupera materialul de construcție. Un caracter provizoriu, de scurtă durată, al locuirii în acest punct, nu poate fi pus în discuție avînd în vedere proporția mare de fragmente osteologice atribuite porcului și păsă-

rilor. Prin această prizmă, cea de a doua presupunere pare mai plauzibilă.

MATÉRIEL OSTÉOLOGIQUE ANIMAL DÉCOUVERT À SÎNNICOLAU DE BEIUȘ (DÉP. DE BIHOR)

RÉSUMÉ

On présente les données de l'étude du matériel paléofaunique provenant d'une construction médiévale (fin du XI-ème siècle — première moitié du XIII-ème siècle) de Sinnicolau de Beiuș. Ont été identifiés 203 fragments ostéologiques provenant en principal des espèces domestiques. Dans l'état actuel de la recherche archéologique il est difficile d'accepter qu'il s'agit d'un caractère temporaire ou provisoire de l'établissement fouillé.